

žádosti za prodloužení (§ 6 osn.), oprávnění vidujícího úřadu vidování uděliti toliko na určitý čas, aby zamezilo se přílišné množení se podomních obchodníků v jistém obvodu (§ 8 osn.); osvobození podomních obchodníků od přírážek zemských, okresních a obecních, jež jim posud ve většině korunních zemí přísluší, má býti zrušeno (§ 2 lit. b osn.); předpisy o nedělním klidu mají býti vztaženy též na podomní obchodníky (§ 9 osn.); právo ministra obchodu zapověděti v hlavních městech země, v místech lázeňských jakož i v místních obcích s více než 10.000 obyvateli k žádosti obce a po slyšení příslušné obchodní a živnostenské komory podomní obchod s jistým zbožím naprosto nebo na určitý čas (§ 12 osn.); výslovná zapověď prodeje na splátky při podomním obchodě (§ 13 osn.); zvýšení trestu stanoveného na přestoupení patentu o podomním obchodě ze 100 zl. na 300 zl., zvláště pak připuštění přeměny nedobytné peněžité pokuty v trest vězení a j. v.

Obchod potravinami a předměty užitečnými.

Obchod tento podroben jest dle zák. ze dne 16. ledna 1896 č. 89 ř. z. (14. říjnem 1897 počínaje) přísnému dozoru úřadů politických.

I. Pojem zákonný.

Cit. zák. vypočítává taxativně předměty, jichž prodej po živnostensku provozovaný kontrole podléhá. Náleží sem:

Obchod potravinami (obchod věcmi k výživě a k požitku sloužícími), prostředky kosmetickými, hračkami, čalouny, předměty oděvními, jídelným nebo pitným náčiním, jakož i nádobím a náčiním, které jest určeno k vaření nebo k uschování potravin nebo ku potřebě při nich, dále vahami, měrami nebo jinými měřicími přístroji, jichž upotřebeno býti má při potravinách, užívání jistých barev k malování pokojů a obchod petrolejem.

II. Orgánové dozorcí.

Dozor přísluší orgánům úřadů politických (magistrátům měst s vlastním statutem), zejména zeměpanským, lékařům okresním, jakož i těm orgánům samosprávných sborů, kteří k tomu jsou určeni zákonodárstvím zemským. Vláda může však zříditi zvláštní zeměpanské dozorcí orgány, podrobené politickému úřadu zemskému. Zemskému zákonodárství jest ponecháno, aby určilo, které samosprávné korporace mají ustanoviti zvláštní a do přísahy vzaté orgány pro vykonávání zdravotní a potravní policie. Zákonná působnost samosprávných korporací, jimž svěřena jest správa policie zdravotní a potravní, není tímto omezena.

Orgánové dozorcí mají právo v místnostech, v nichž předměty dozoru podléhající na prodej se chovají, nebo které k uschování, vyrábění nebo ku připravování takových předmětů ku prodeji určených slouží, konati revise v obyčejných obchodních hodinách nebo když místnosti za příčinou obchodu jsou otevřeny.

Orgánové tito jsou dále oprávněni, ze předmětů druhu řečeného, které jsou v dotčených místnostech, a z látek tam shledaných, které určeny jsou ku přípravě těchto předmětů, pak ze předmětů, které prodávají nebo na prodej chovají se na veřejných místech, na trzích, náměstích, silnicích neb obcházením s místa na místo, podle své volby vyjímati vzorky ku prozkumu. Vyňatá okázka budiž rozdělena na dvě polovice, z nichž jedna buď úřední pečetí a k žádosti strany také její pečetí opatřena a ve vhodných nádobách uschována. K žádosti strany ponechána jí buď část okázky, úředně zapečetěná. Jedna polovice jest materiálem pro technické

ohledání. Druhá má sloužiti k tomu, aby jednak, když by proti totožnosti okázky vznesena byla důvodná námitka, možným bylo porovnání, jednak aby mohla býti základem novému prozkumu. Tato polovice budiž úředně uschována. Za vyňatou okázkou budiž dána k žádosti vlastníkovi náhrada od státu, kterou politický úřad má ustanoviti podle obyčejné ceny kupní. S této náhrady sejde, jestliže na základě této okázky soud buďto určitou osobu odsoudí a na propadnutí příslušného zboží nalezne.

Vyňatá okázka budiž zaslána z pravidla zkušebnímu ústavu k technickému prozkumu, v jehož obvodě leží obec, ze které okázka byla vyňata. U potravin zdraví škodlivých, je-li nebezpečenství v průtahu, nebo je-li zboží tak rychlé změně nebo vnitřní zkáze podrobena, že nedá se bez námítky posouditi, jaká byla jeho povaha při ohledání, nebudte okázky vybírány, nýbrž budiž za přítomnosti dvou svědků po sepsání ohledacího protokolu nařízeno, aby zboží bylo zničeno. Avšak zboží nebudiž tenkrát zničeno, jestliže může opět uvedeno býti do požitelného stavu nebo může-li jeho užito býti jiným způsobem zdraví jistě neohrožujícím, při čemž se předpokládá, že není se obávati zneužití.

Podobné instrukce pro orgány dozorcí budou vydány nařízením.

Látek, kterých dosud nepotřebuje se k výrobě nádobí ustanoveného k jídlu, pití, vaření, k uschovávání potravin, pak náradí, váhových misek, měr a jiných měřicích přístrojů, jichž užíváno býti má při potravinách, nesmí dříve k výrobě těchto předmětů býti upotřebeno, dokud ministerstvo vnitra nevysloví, že se jich může užívati.

III. Ustanovení trestní.

a) Přestupky.

Přestupku se dopouští:

1. Kdo odepře přístup do místností, vybrání okázky nebo revisi, ač-li jeho jednání nezakládá skutkovou povahu činu podle obecného zákona trestního přísněji trestného; trest vězení od 1—14 dnů nebo na penězích od 5 zl. až do 100 zl.

2. Kdo by potraviny pro oklamání v obchodě a tržbě padělal nebo zfalšoval.

3. Kdo by vědomě potraviny, které jsou padělané, zfalšované, zkažené, nezralé, nebo které na své výživnosti pozbyly, na prodej choval pod formou nebo označením k oklamání způsobilým.

4. Kdo potraviny pro oklamání pod falešným označením na prodej chová nebo prodává.

5. Kdo by vědomě potraviny, které jsou padělané, zfalšované, zkažené, nezralé, nebo které na své výživnosti pozbyly, prodával, leč by kupec tento stav znal nebo patrně poznati musil; trest vězení od 1 týdne do 3 měsíců a peněžítá pokuta od 5 zl. do 500 zl.

Dopustí-li se kdo činu pod č. 3 a 5 označeného z nedbalosti, nebo z nedbalosti na prodej chová nebo prodává potraviny, které pro oklamání opatřeny jsou falešným označením, budiž potrestán vězením od 3 do 14 dnů, s čímž může spojena býti také peněžítá pokuta do 100 zl., nebo buď potrestán na penězích od 5 zl. do 300 zl.

Za falešné označení potravin nebudiž pokládáno, uvádí-li se potravina do obchodu pod označením co do povahy a jakosti zboží vůbec obvyklým, které se mu nepřikládá v úmyslu k oklamání směřujícím. Za zfalšování potraviny nebudiž pokládáno, jestliže se k ní přimísí některá neškodná

látka nebo smísí-li se s neškodnými prostředky, aby potravina učiněna byla k delšímu uschování nebo k zaslání trvanlivější nebo ke zpotřebě způsobilější, ač-li postupem tímto váha nebo míra pro oklamání se nezvýší nebo menší jakost potraviny se nezakryje.

Přestupku se dále dopouští:

6. Kdo nedbale potraviny, k obchodu nebo k tržbě určené, tak připravuje nebo konservuje, že jejich požívání jest způsobilé škoditi zdraví lidskému.

7. Kdo nedbale předměty, jichž požívání způsobilé jest škoditi zdraví lidskému, za potraviny na prodej chová, prodává nebo jinak do obchodu uvádí.

8. Kdo nedbale kuchyňské, jídelní nebo pitné nádoby a náčiní, určené k uschovávání potravin nebo ku potřebě při nich, pak váhy a míry k užívání při potravinách určené, tak vyrábí nebo upravuje, že by užívání těchto předmětů k jejich určenému nebo předvídatelnému účelu bylo způsobilé uškoditi lidskému zdraví.

9. Kdo nedbale prodává nebo na prodej chová předměty v před. odst. uvedené, ač mu při užití povinné opatrnosti jejich povaha zdraví škodlivá mohla býti známa.

10. Kdo nedbale zmíněných předmětů nebo vůbec nádobí ku potřebě s potravinami, které jsou určeny k obchodu, užívá způsobem zdraví škodlivým, ač mu to mohlo býti známo při užití povinné pozornosti.

11. Kdo nedbale kosmetické prostředky, hračky, čalouny, předměty oděvní tak vyrábí neb upravuje, že užívání těchto předmětů k jejich určenému nebo předvídatelnému účelu jest způsobilé škoditi zdraví lidskému.

12. Kdo nedbale prodává nebo na prodej chová předměty dotčené, ač mu jejich povaha zdraví škodlivá při povinné pozornosti známa býti mohla.

Trestem v případech pod č. 6—12 uvedených jest vězení do 3 měsíců neb pokuta do 500 zl. neb obojí zároveň.

b) **Přečiny.** Činy pod č. 1—12 uvedené zakládají přečin, když nastalo těžké poškození tělesné nebo smrt člověka.

Přečinu se dále dopouští:

1. Kdo vědomě potraviny, které určeny jsou k obchodu a tržbě, tak připravuje nebo konservuje, že požívání jich jest způsobilé uškoditi zdraví lidskému.

2. Kdo vědomě předměty, jichž požívání jest způsobilé uškoditi zdraví lidskému, za potraviny prodává, na prodej chová nebo jinak do obchodu dává.

3. Kdo vědomě kuchyňské, jídelní, pitné nebo jinaké nádoby v odst. I. dotčené, náčiní, pak váhy a míry, dále kosmetické prostředky, hračky, čalouny, předměty oděvní takým způsobem vyrábí nebo upravuje, že jich užívání k jejich určenému nebo předvídatelnému účelu jest způsobilé škoditi zdraví lidskému.

4. Kdo předměty druhu pod čís. 3 dotčeného prodává, na prodej chová nebo jinak do obchodu dává nebo jich způsobem zdraví škodlivým užívá ku potřebě pro jiné.

Trestem jest tuhé vězení od 1—6 měsíců po případě též pokuta do 500 zl.

Jestliže by uvedenými činy způsobeno bylo těžké poškození tělesné nebo smrt člověka, budiž přečin tento potrestán tuhým vězením od 6 měsíců do 1 roku, s čímž spojena býti může také peněžitá pokuta až do 1000 zl.

c) Zločiny.

Jestliže by některý čin v odst. b) pod č. 1—4 uvedený, spáchán byl za okolností, že z toho může vzniknouti nebezpečství pro život nebo zdraví lidí ve větším rozsahu, budiž čin potrestán jako zločin žalářem od 1 do 5 let, s čímž spojena býti může peněžitá pokuta až do 5000 zl.

Býlo-li by některé z těchto trestních jednání podle obecného trestního zákona trestnějším, budiž potrestáno dle obecného trest. zákona.

S odsouzením může také nalezeno býti na propadnutí zboží a náčiní, jež jest předmětem trestného činu, ať již věci tyto náležejí odsouzenci nebo ne, a sice pokaždé, kdykoli předměty tyto uznány byly za zdraví škodlivé.

Jestliže nedá se provésti stíhání neb odsouzení osoby určité, tedy může na propadnutí samostatně nalezeno býti. Z usnesení, které účastníkům budiž oznámeno, může podána býti stížnost. U sborového soudu první instance přísluší toto usnesení radní komoře; pro stížnost rozhodna jsou ustanovení § 114 trestního řádu ze dne 23. května 1873, č. 119 ř. z.

Rozsudek může býti na náklad odsouzeného uveřejněn. Byl-li kdo odsouzen pro zločin neb přečin neb již po druhé pro přestupek, může nalezeno býti na ztrátu živnostenského oprávnění na vždy nebo na určitou dobu.

Spočívá-li oznámení na vlastním služebním pozorování, nebo předložili se listina zkušebním ústavem vydaná a má-li býti uloženo vězení do 1 týdne neb pokuta do 50 zl., může k návrhu úředníka, jemuž svěřeny jsou funkce státního zástupce, se tak státi trestním rozkazem bez předchozího řízení. Tímto rozkazem může také vyrčeno býti propadnutí zabaveného zboží. O rozkazích těchto platí ustanovení §§ 461 a 462 tr. řádu.

IV. Státní ústavy zkušebné.

Pro technické ohledání potravin a užitných předmětů budou zřízeny podle potřeby státní ústavy zkušební.

Vláda jest zmocněna, ustanoviti působnost státních zkušebních ústavů, předepsati metody pro ohledávání, pokud ohledávání toto vyžaduje stejného postupu, aby dosaženy byly výsledky nezávadné, vydati potřebné návody o řízení a vnitřní správě těchto ústavů, stanoviti poplatkový tarif za ohledání a učiniti jiná opatření potřebná.

Aby zabezpečeny byly odborné vědecké informace k tomuto nezbytné, má vláda užívati stálého poradního sboru, složeného ze zástupců příslušných vědeckých disciplin. Tomuto poradnímu sboru přísluší také vytknouti požadavky pro vědeckou a praktickou způsobilost odborníků, kteří na zkušebních ústavech mají býti ustanoveni, a činiti návrhy o způsobu, kterým podán býti má průkaz způsobilosti.

V. Zemské okresní a obecní zkušební ústavy.

Ústavy samosprávnými korporacemi zřízené pro technické ohledávání potravin a předmětů užitných jsou na roveň postaveny co do své působnosti ústavům státním, jestliže statut o jejich zřízení a správě vyhovuje normám pro státní ústavy platným a jestliže od vlády byl schválen s výslovním uznáním tohoto ustanovení. Jestliže by při některých takových

ústavech se shledalo, že nevyhovují účelu svému, může vláda odníti toto uznání. Odborní znalci, kterým svěřeno jest vydávání dobrých zdání, budte vládou do přísahy vzati. Když konají ohledání, mají uživati zkušebních method té které doby vládou ustanovených.

VI. Práva a povinnosti ústavů zkušebních.

Státní zkušební ústavy jsou zavázány, jak k dožádání úřadů a orgánů, jimž svěřen jest dozor k výkonu tohoto zákona, a soudů, tak i k žádosti soukromníků v působnosti ústavu propůjčené vykonávati technické ohledávání potravin ústavu k ohledání přinesených a předmětův užitných pod tento zákon příslušejících a vydávati o tom nález a dobré zdání. Zkušební ústavy mají právo, svými vlastními orgány vykonávati oprávnění dozorcím orgánům propůjčené.

Jestliže některý politický úřad, z jehož okresu vyňata byla okázka technickému ohledání podrobená, nebo jestliže některý soud proti nálezu, pokud jím vysloveno bylo, že při prozkumu zboží nebylo shledáno závady, má důvodné pochybnosti, může politický úřad, vztažmo soud dáti nález státním ústavem zkušebním přezkoumati.

Ve všech případnostech, v nichž některý zkušební ústav při technickém ohledání některé potraviny neb užitného předmětu pod tento zákon patřícího nabude podezření, že jest tu skutková povaha některého trestného činu, má učiniti oznámení státnímu zástupci příslušného soudu, a jestliže by soud tento ústavu znám nebyl, státnímu zástupci toho soudu, v jehož obvodě ústav leží.

VII. Náklady technického ohledání.

Žádá-li osoba soukromá u státního ústavu zkušebního za technické ohledání potraviny nebo předmětu, má složiti náklady technického ohledání a může za jich vrácení tenkráté žádati, když provedené technické ohledání dalo příčinu ku právoplatnému odsouzení nebo prohlášení věci za propadlou. O nákladech technického ohledání platí ustanovení o nákladech trestního řízení.

Náklady tyto, které strana zkušebnímu ústavu má nahraditi, mohou vydobyty býti exekucí potitickou.

Listinným osvědčením zkušebním ústavem vydaným lze vésti důkaz znalecký dle § 119 tr. ř.

VIII. Stálý poradní sbor při ministerstvu vnitra zřízený.

Sbor tento, který zřízen byl nař. min. vn. ze dne 3. dubna 1897 č. 90 ř. z., jest povolán a zavázán podávati odborná technická dobrá zdání v důležitých otázkách týkajících se toho, jak obchod potravinami a předměty užitnými má býti upraven a jak k němu má býti dohlédáno. Jemu přísluší:

- a) Stanoviti zásady o zřizování a vystrojení státních ústavů zkušebních;
- b) stanoviti působnost státních a jim na roveň postavených jinakých ústavů zkušebních;
- c) předpisovati metody pro ohledávání, která vyžadují stejného postupu, aby bylo nabyto výsledků, proti kterým by se nedalo ničeho namítati;
- d) vydávati instrukce, jak tyto ústavy mají býti provozovány a jak jejich vnitřní práce mají odborně býti upraveny;
- e) stanoviti tarify poplatků za ohledávání;

f) připouštěti osoby soukromé, aby po živnostensku ohledávaly technicky potraviny a užité předměty.

Stálý sbor poradní jest povinen činiti návrhy o tom, jaká odborná způsobilost požadována býti má na orgánech, kteří pro dozorcí službu budou vzati do přísahy, pak jaká vědecká a praktická způsobilost má býti požadována na odbornících, kteří při zkušebních ústavech budou ustanoveni, jakož i o způsobu, jak důkaz způsobilosti má býti podán, a podávati své dobré zdání při zřizování zvláštních zeměpanských orgánů dozorcích, jakož i odborníků při státních ústavech zkušebních.

Stálý sbor poradní skládá se z předsedy a alespoň desíti členů; referent pro zdravotní záležitosti a administrativní referent v ministerstvu vnitra jsou členy řádnými. Ostatní členy jmenuje ministr s tím obmezením, že alespoň tři mají vzati býti z řádných členů nejvyšší rady zdravotní. Doba funkční řádných členů trvá tři léta. Vystoupí-li některý člen před koncem doby tříleté, budiž na jeho místo na zbytek tříletí jmenován jiný. Členové vystupující mohou po uplynutí své doby funkční opět býti jmenováni. Ku poradám mohou také mimořádní členové v jednotlivých případech býti přibráni k rozkazu nebo se schválením ministra vnitra.

Stálý sbor poradní shromažďuje se k pozvání předsedu dle potřeby. Sbor poradní rokuje v zasedáních neveřejných. Úřad členů stálého sboru poradního jest úřadem čestným, s nímž není spojena odměna. Mají pouze nárok na diety (10 zl. denně) a na náhradu skutečných výdajů cestovních. Za větší odborné práce mohou v každé případnosti zvláště povoleny býti také remunerace.

IX. Zákonem cit výslovně zrušeny byly:

§§ 403, 408 tr. zákona ze dne 27. května 1852 č. 117 ř. z. a § 5 zák. ze dne 21. července 1880 č. 120 ř. z.

Obchod zbožím modním.

Předmětem tohoto obchodu jsou veškeré části oděvu, které modou jsou ovládnány; neslouží tudíž, jak plyne již z pojmu mody, nutným potřebám, nýbrž přepychu (luxu), a zabývá se tudíž obchod tento i takovým zbožím, které spíše jest povahy proměnlivé, rychleji nebo volněji se měnící. Na rozvoj a rozšíření obchodu s modním zbožím působí různí činitelé, zejména značný styk s cizinou, kterýž obrací pozornost k novým předmětům a druhům zboží, dále pokrok průmyslu a s tím spojená silná soutěž, která různým potřebám vyhověti se snaží. Zdali rozšíření a rozkvět obchodu modním zbožím jest též známkou obecného blahobytu, jeví se ovšem pochybně, jelikož na modu a obchod modním zbožím často nezdravé socialní stavy působí (rozkošnictví, marnivosť, lehkomyšlnosť). Beze vší pochybnosti souvisí však obchod modním zbožím s kulturním vývojem, neboť četná průmyslová odvětví vyvinula se jen na základě všeobecné snahy hověti modě stále se měnící. Ovšem má obchod modním zbožím též jistý neblahý vliv; podporujeť vášnivé hovění modě, které často vybihá ve směšnosť a potřeby jednotlivců nepoměrně stupňuje. Naproti tomu obmezování tohoto obchodu se naprosto nedoporučuje, jelikož moda jako taková tvoří významnou část kulturních i ethických dějin jednotlivých národů.

Obchod modním zbožím náleží, pokud se obmezuje výhradně na obchod, k živnostem volným. Ohledně jeho objemu lze uvéstí následující dobrodání: »Modním zbožím« rozumí se předměty moderního oděvu, tedy